

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Dillő-ut 25. sz. (Köztelék.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca a 7. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Halkereskedelmünk és a halarak.

(Befejezés.)

Más téren a kereskedelem munkássága által a javaknak úgy a használati, mint a csere értéke növekedik és ezzel a termelés kiterjesztésére nézve hasznos szolgálatot tesz, a halászatnál ellenkezőt kell látnunk. Jellemző a kereskedelemre, hogy a változó körülményekhez való gyors alkalmazkodást kíván, hogy továbbá a piacok és közlekedési viszonyok alapos ismeretére van szüksége, minélfogva a kereskedő tanulásra, idegenekkel való személyes érintkezésre van kötelezve. Mindebből édes-keveset tapasztalhatunk a mi halkereskedelmünkénél. Nyoma nincs például annak, hogy a szükségletek kielégítése által más vidékek fogyasztására is befolyást gyakorolna, avagy hogy a termelőt fölkeresve, akkor gyűjtene már készletet, a mielőtt a fogyasztás keresné az árut. Szépen és türelemmel megvárják, a míg a pénzre rászorult kishalász, úgy mint ősszel a tavait kihalászó termelő magától beállít és ajánlatával előáll. Erre következik természetesen az áru minőségének vizsgálata, majd egy nagy magyarázat arról, hogy milyen halat bír a kereskedő igazán használni, — természetesen az mindig más, mint a milyent éppen az eladó kínál. Közben szó esik az árról is. Mondani se kell, hogy ezt mindig borzasztóan sokalja, s annak bizonyítására a leghetetlenebb kifogásokat teszi az áru minősége ellen.

Ha végre ilyen módon megértetheti a boldogtalan eladóval, hogy mily óriási áldozatába kerül a jólelkű fisérnek a vásár, akkor mégis csak rászánja magát és vesz valamelyest a készletből, lehetőleg nem többet, mint a mennyin hamarosan túl is adhat. Ha pedig nem akad ilyen önkényt ajánlkozó s az előző készlet fogytán van, akkor igénybe veszik a távirót is, hogy az apatini, zimonyi, esetleg a lundenburgi kereskedők egyikénél rendeljenek egy-két hordó halat, nehogy az üzlet megakadjon.

Nos, ilyen mától holnapig tartó készletekre támasz-

odik többnyire a mi halkereskedelmünk, s abból könnyű kimagyarázni, miért szokott rendszerint a kereslet élénkebb lenni, mint a kínálat. Azért, mert csak így lehet az árakat a kereskedő tetszése szerint emelni. A kevés hal láttára, a fogyasztó közönség jobbmódú része fizet, a szegényebb rész pedig megnyugszik abban, hogy mindez a véletlen műve, természetes folyamánya annak, hogy vizeinkben nincsen hal. Volt idő, a mikor magam is így gondolkodtam, mindaddig, a míg azt nem láttam, mily előzékenységgel és szeretettel fogadják a városi kereskedők azt a vidéki fisért, a ki véletlenül szerencsét megpróbálni a városi piacra egy-egy rakomány hallal. Mintha parancsszóra történe, az egész piac vevőközönsége az első negyedórában megtudja, hogy a vidéki atyafi azért méri halait olcsóbban, mint a helybeli kereskedők, mert azok mocsárból valók s mint ilyenek élvezhetlenek. Hasztalan bizonyítja a jó ember halainak kifogástalan származását, szomoruan kell tapasztalnia, hogy a közönségnek ingyen sem kell az ő hala. Az ilyen helyzetben mit tehet mást, mint elfogadja valamelyik helybeli matador ajánlatát, megfogadva, hogy soha többé föl nem megy a városi piacra. Azt persze mondani sem kell, hogy a helybeli kereskedőnél a halak rögtön kifogástalan ízű dunai vagy tiszai pontyokká változtak. Egyébként láttam olyan kiváló városi kereskedőt is, a ki hazafias fölbuzdulásában, egy szó alku nélkül megvette a vidéki fisér készletét, hogy ilyen módon megszabadítsa a piacot a betolakodótól. De az ilyen esetek ritkábbak, nem is csoda, ha azok szereplőit nagy becsben tartják amazok, a kik a másik alattomosabb, de olcsóbb módon szoktak eljárni.

Ime, ilyen eszközökkel dolgoznak a mi fisérjeink országszerte, hogy a halak árának képződésére befolyassanak. Igaz, nem a mostani generáció eszelte ki azokat, hanem elődjeitől vették át; ámde ez megint csak azt mutatja, hogy régi és kipróbált, viszonyaink között jól bevált eszközökről van szó. Tényleg így jön létre halaspiazaikon az a hallatlan, mondhatnám

uzsorával határos ár, a mely főleg egyes vidéki városok piacán majdnem állandó, de a fővárosin is fölüti fejét mindannyiszor, a hányszor — mint a nagyhéten lenni szokott — túl élénk a halkereslet.

Terjedelmét és üzletfeleihez való viszonyát vizsgálva halkereskedelmünknek, sajnos, alig lehet azt másnak, mint közönséges kufarkodásnak minősíteni. Nevezetesen kereskedőink kivétel nélkül csekély tőkével dolgoznak; e miatt nem tartanak készletet sem, hanem az árút legszivesebben a kishalászoktól szerzik s csak kivételesen a termelőtől avagy a nagykereskedőtől. Értékesíteni szintén detailban szoktak avagy olyan kofáknak, a kik 50—100 kilós részletekben vásárolnak. Mivel készletet nem tartanak, halraktárakra sincs szükségük, a miért aztán egy-egy bárka könnyen rangos kereskedővé avatja annak boldog tulajdonosát. A bárka tudvalevőleg a folyóban áll s a legjobb esetben is mintegy 150 q. készletnek rövidebb időre való eltartására alkalmas. Használhatóságát, ezen a nagykereskedelem szempontjából igen csekély befogadó képességen kívül, lényegesen hátráltatja az időbeli korlátoltsága is, a mennyiben, mint tudva van, fagy és jégzaj idején a folyóban nem maradhat; végül pedig erősen ellene szól az is, hogy a halak benne erősen törődnek. A halak élettani tulajdonságából folyó követelményeket tartva szemelött, a bárkázás egyike a legrosszabb raktározási módoknak; állatvédelmi szempontból pedig éppen olyan az, hogy a halra nézve valóságos megváltás, a mikor végre a szakácsné szatyorjába kerül.

Más haltartók nálunk még nincsenek; egyedül Budapesten a központi vásárcsarnok pinczéiben találunk még aféle betonmedencéket, a melyeket vízvezetéki vízzel táplálnak. Kétségkívül sokkal jobbak amazoknál, ámde úgy tudom, a kereskedők nem szívesen használják őket, állítólag a használati díjak drágasága miatt, valószínűbben azonban azért, mert nincs készletük, a mit raktározni kellene. Egyébként pedig lényeges az, hogy sem számuk, sem terjedelmük nem kielégítő a székesfőváros valódi szükségletéhez.

Halkereskedelmünk fogyatékoságáról mi sem tanúskodik inkább, mint a készletek raktározására alkalmas haltartók mondhatnám teljes hiánya. Ha van árú, mely a forgalom érdekében speciális, az árú természetének megfelelő intézményeket követel: az élő hal bizonyára ilyen. Általánosan ismert tény ugyanis, hogy az élő ponty megegyeszer akkora áron kel, mint a jegelt vagy nem élő. E halnak élve való raktározása jelentékeny értéket jelent tehát mindenkor. De szükségessé teszi azt a piac azért is, mert mint tudva van, a halfogyasztás nálunk bizonyos fokig seasonszerű élelem. Fogyasztása a hét egy-egy napjára, főleg pedig a karácsonyt és husvétot megelőző hójtökre esik. Az akkor jelentkező keresletet megfelelően kielégíteni csakis úgy lehet, ha a piacképes halárú, megfelelő cenztrumokban épült és helyesen berendezett raktárakban van tározva s onnan jut forgalomba a szükséglethez képest.

Nyilvánvaló tehát az ilyen raktáraknak jelentősége úgy a haltermelésre, mint a kereskedelemre! Nézetem szerint ezek vannak hivatva egyiknek is, másiknak is a munkáját megtermékenyíteni.

Hiányukat már is kiharaszta a maga javára az élelmesebb külföldi halkereskedelem, s mint az előjelekből látható, még inkább hasznára akarja azt a jövőben fordítani. Így biztos tudomásom van arról, hogy egy berlini halmagykereskedő czég a múlt év folyamán tett kísérletei alapján állandó fióktelepet készül itt föllállítani,

azzal a nyíltan megvallott czéllal, hogy fejlődő haltenyésztésünk révén halkereskedelmünket megszerezze. De van egy másik, még jellemzőbb példa is.

Egy osztrák czég, mely közvetlen a magyar határ mellett Lundenburgban tartja raktárait, a múlt ősszel két hazai termelőtől vett halat. Az egyikről közvetlenül, a másiktól egy budapesti kereskedő közvetítésével. Az utóbbi halak a termelés helyéről (Fejérmegye) előbb Budapestre, onnan pedig Lundenburgba mentek. A másik termelőnél raktározva maradtak a halak. Ez év tavaszán, husvétkor nagy lett megint a kereslet élő hal után. Készlet hiányában kereskedőink megrohanták természetesen az osztrák kereskedőt is, a ki aztán jó haszonért átengedte nemcsak a részére raktáron tartott magyar halakat, de még azok egy részét is visszaküldte, a melyet előzőleg elszállított tőlünk. Kell-e mondanom, hogy ki fizeti meg az üzlet ilyen alakulásának az árát? Tisztán a fogyasztó közönség. Ha pedig azt kérdelem, miért? nem minden pirulás nélkül kell megvállanom, hogy azért, mert gyámoltalanok vagyunk. Gyámoltalanok, mert bár tudjuk, sőt széles körben érezzük, hogy zsebelnek bennünket, de azért nem igyekszünk a nyügtől szabadulni, nem igyekszünk úgy mint más téren, a halászati termelésnél is, a munkamegosztást, a hitelélet fejlődése folytán a tőkék könnyű áttelepítését és egyesítését, a közlekedési eszközök tökéletesedését stb. stb. javunkra fordítani. E tekintetben oly hatásokra számíthatunk, a mely nemcsak az elérhető értéknövekedésben rejöl haszonban, de termelésünk nagymérvű kiterjesztésében is nyilvánulni fog.

Az utóbbi vonatkozás megvilágítására szolgáljanak a következők.

Tudvalevőleg nálunk is a síkság hivatott első sorban a tömegárút képviselő pontynak a tenyésztésére. Alföldünkön bőven kínálkoznak az ehez alkalmas laposok, a melyeket tavasszal egy vagy más módon vízzel megtölteni, annakutánna pedig behalásítani lehet. Az ilyen területek mint nyújtó avagy hizlaló tavak, szép haszonhoz juttatják a tulajdonost. Ámde mivel az ilyen helyeken a szükséges élővíz hiányában a halakat nem lehet teletetni avagy raktározni, minden ősszel újból előáll a gazdára nézve az a kényszerűség, hogy árújától bármilyen áron szabaduljon, nehogy halai elpusztuljanak avagy megromoljanak. Az értékesítéssel járó ez a bizonytalanság annyira kellemetlen, hogy a gazda inkább felhasználatlanul hagyja területét, semhogy az említett kockázatnak magát kitegye. Rögtön másként alakul azonban a helyzet, a mint bizonyos abban, hogy termését nem kénytelen elkótyavetyélni, hanem árúját elküldheti olyan helyre, a hol azok veszedelem nélkül eltarthatók, mert szakszerűen gondoztatnak, esetleg bizományban a termelő javára még értékesítve is lesznek. Helyes szervezet mellett, hasonló megbízást végezhet minden olyan tógazdára nézve, a kire nézve a fogyasztó fölkeresése s az ezzel járó költség, fáradság és idővesztés túlnagy terhet ró. Ugy vélem, ilyen irányú szervezettel nemcsak azt lehetne elérni, hogy a termelő raktártavainak egy részétől eltekinthet, tehát ennyivel olcsóbban termel; de azt is, hogy olyan termelő és fogyasztó piacok vonódnának be a gazdaságba, a melyek eddig azon kívül állottak.

Mint ezekből kivehető, előttem olyan szervezet lebeg, a mely a termelő és fogyasztó közé állva, iparszerűleg végezné a halkészletek összegyűjtését és azoknak mentől rövidebb úton a fogyasztókhoz való juttatását. Aféle nagykereskedelem lenne tehát az, mely nagy tőkével

dolgozik, a termelőktől szerzi be készleteit, nagyobb halaspiacok ellátására vállalkozik és olyanoknak adja el készleteit, a kik ismételésre vállalkoznak.

Viszonyaink között erre a *termelőkből alakult szövetkezeteket* tartom legalkalmasabbnak. A tagok mindegyikére nézve termésük piaczi részének az értékesítésig élve való eltartása és értékesítése a végső cél. Ez olyan egyöntetű üzletkezésre és kölcsönösségre nyújt alapot, mely mint a társasági célok eszköze, alkalmas a tagok anyagi érdekeinek közvetlen előmozdítására is. Azonban, mert anyagi érdek forog szóban, a melyik magában foglalja a mentől nagyobb haszonra való törekvést, attól lehet tartani, hogy a termelők szövetkezete monopóliummá fajul, a mi által, mint mondani szokás, cseberből vederbe jutnának a fogyasztók a halárak tekintetében. Hogy tehát ezen intézmények igazán megfeleljenek céljuknak, vagyis, hogy általuk gyökeresen lenyessük mai halkereskedelmünk fattyúhajtásait, olyan intézményes biztosítékkal szervezendők, a melyek egyszer és mindenkor kizárják a kereskedői túlkapasokat.

Nézetem szerint ehhez minden eszköz jó, a mi az árnak mesterségesen való képzését lehetetlenné teszi. E tekintetben csak két dolgot említek meg, a mi erre különösen alkalmas. Ha ugyanis a szövetkezetek alapszabályszerűleg lesznek kötelezve arra, hogy az árút bizonyos napokon megtartandó auctiókon értékesítik, továbbá, hogy ilyen a halaskofák által vásárolni szokott 50 kgos partikra is kötelesek tartani, akkor szigorúan a kereslet és kínálat szabályai szerint alakulnak a halárak s az a különbség, mely a mai inkorrekt módon keletkező árakhoz képest mutatkozik, részben a termelő, legnagyobb részben azonban a fogyasztó javára megszűnik.

Mivel közéletmezés javításáról van szó, úgy képezem, a helyes megoldás e tekintetben részben a városok közönségének, részben az állam kezébe van letéve. Az ő kötelességük lesz egyrészt a piaczi viszonyok javítása, másrészt a termelés előmozdítása érdekében az ilyen szövetkezetek létesülését anyagi eszközök nyújtásával előmozdítani. Ennek ellenében pedig biztosíthatnak a maguk részére olyan befolyást, minőt az üzlet korrektsége érdekében szükségesnek látnak. *Nemo.*

Útmutató

haltenyésztők és tógazdák részére.

Összeállította: LANDGRAF JÁNOS.

(9. folytatás.)

Október.

Itt az ősz, a tógazda aratásának, de legszorgosabb munkájának is az ideje, a mikor kétszeresen fontos az, hogy minden dolgát előre megállapított terv szerint intézze. Föltéve, hogy a kihalászásra vonatkozó terv végrehajtása folyamán a tavak már annyira kiürültek, hogy a halászás tényleg megkezdhető, a tógazda mindenekelőtt aziránt intézkedik, hogy a szükséges kellékek és eszközök a kezdetet megelőző napon egytől-egyig a helyszínére legyenek szállítva s kellő helyen használatra készen álljanak. Ilyenek a kádak, a választó- vagy osztályozó asztalok, a szállításra való kosarak vagy hal-kasok, halsaraglyák, kotlák, kézi hálók, a szákok, seprők, kapák, húzó- és állító- vagy záróhálók és egy halmérleg.

Ugyancsak előzőleg állapítandó meg a halak szállítá-

sához szükséges fogatok, valamint az ezek által föl-rakandó lajtok száma is, avégből, hogy a halak kése-delem nélkül legyenek a haltartókba, illetve teletetőkbe átszállíthatók. E tekintetben a halak mennyiségén kívül azok minőségét, a szállítási távolságot és egy-egy fogat által végezhető fordulók számát is ismernie kell. Mi sem kellemetlenebb, mint az, ha kevés a szállítófogatok száma, mivel ezzel nemcsak időben és munkában vesztethetünk, de halaink életét is erősen kockáztatjuk.

Az alkalmazandó kádak számát a várható halak mennyiségéhez és minőségéhez kell szabni. Tudvalevőleg arra való, hogy bennök a halak valamennyire megtisztuljanak, mielőtt a szállítólajtba kerülnek. Egyszer-mind bennök történik az egy-egy rakományhoz szükséges készlet felgyűjtése is. Ám ha szívósabb halakkal dolgozunk, nevezetesen ponty, czompó, harcra és ángolna kihalászása áll napirenden, akkor kevesebb számú kád elegendő, mintha süllőre, sügérre, csukára avagy pedig pisztrángfélékre halászunk.

Ezen igényesebb halak részére különösen tiszta és friss vízzel kell a kádat megtölteni. Egyébként is a kádban levő víznek soha sem szabad oxigenben szűkölködni, aminek csálhatatlan jele az, ha a halak levegő után kapkodnak, népiesen szólva: pipálnak. Ilyent ész-lelve elengedhetetlen, hogy a halakat átszállítsuk, avagy pedig a vizet mesterségesen szellőztessük úgy, hogy huzamosabban merünk vizet a kádból és azt magasból aláöntjük. A víz mérésére kupát használhatunk, avagy közönséges vesszőkosarat, amennyiben ha ezt alámerítjük s hirtelen fölemeljük, a víz abból, mint az öntöző rózsján át, számos sugárban hull alá, miközben nagy-mennyiségű levegőt ragad magával. Még ajánlatosabb, különösen ha salmonidákkal avagy más kényesebb hal-fajtákkal van dolgunk, a halakat tisztulás okából élő-vizet vezető csatornába, természetes patakokba, avagy még telt tavakba állított hálókba illetve e célra készült kisebb bárkákba rakni s ott őket kifürödni engedni.

Az osztályozó asztalokról már a tavaszi halászatok leírásánál emlékeztünk meg.

A halszállító kosarak, halsaraglyák és kotlák arra való, hogy azokban szállítsuk a halakat a tóból a kádba, innen a mérlegre és végül a lajtokba. Czélszerű a kosarakat zsákvászonnal kibélelni s őket ilyen módon a zúzódástól óvni. A kényesebb halfajtákat, mint a pisztrángféléket és süllőt jobb vízben szállítani, mi a kotlában történhet. Ez lábakra állított egyszerű faláda, amely lehetőleg vízhatlan s oldalt négy fogóval bír, hogy ezeknél fogva két ember emelhesse. A félénk és emiatt nyugtalan halakat zúzódástól óvandó, czélszerű ezt is zsákvászonnal kibélelni. A hol lehetséges, ajánlatos a kádat úgy állítani föl, hogy állandóan lehessen őket folyóvízzel táplálni. Ilyen módon kis haltartókká válnak, amelyekben aránylag sok halat lehet tartani. Ha ezt nem tehetjük, czélszerű a vizet bennök napjában többször felújítani.

Többnyire hosszúkasra készítik a kádat, jóllehet az alak egészen alárendelt.

Hálók dolgában kisebb-nagyobb gyalomra, záróhálóra és több szákra van a tógazdának szüksége a halászatnál. A gyalom arra való, hogy vele a halakat kezdetben a halágyra tereljük s azután itt tanyát vetve, a bekerítettéket szákok használatával kimerhessük. Hosszúságuk a halágy terjedelméhez igazodik, mert olyan hosszúnak kell lennie, hogy azt bőven átérje. A hálószemek bőségére nézve pedig a halak nagysága irányadó, s okvetlenül oly aprók legyenek, hogy a halak

feje beléjük ne férjen, mivel másképp a hal megnyaklik, aztán könnyen és súlyosan megsérül, ha onnan erővel ki kell kiszedni. Vegyes fejlettségű halállománynál célszerű különböző szembőségű hálókat használni s azok sorát a legnagyobb szeművel kezdeni, hogy az apróhalak menekülhessenek. Ilyen módon már a kihalászásnál osztályozzuk a halakat, miáltal a munka jobban halad.

A záróhálóval kettős célzt szolgálhatunk. Nevezetesen nagyobb tavakban, hol a halászat napokon át folyik s emiatt a tóban annyi víz tartandó, hogy nemcsak a halágy, de az ebbe torkoló árkok is telve vannak, ezekkel a hálókkaal terejük a halakat az árkokból a halágyra, illetve akadályozzuk meg azt, hogy az utóbbiban való halászat alkalmával innen ismét az árkokba meneküljenek a halak. A terelést úgy végezzük, hogy a halászok a hálót az árkok végeiről a halágy felé húzzák, kellőképpen ügyelve arra, hogy a halak az alin alatt el ne menekülhessenek; azután alkalmas helyen, lehetőleg a halágy előtt, végleg leállítják. Előnyös ugyan ilyen hálót a vízeresztő zsilip előtt is állítani, hogy a zsilip rostélyának eltávolítása által minél nagyobb utat engedhessünk a víznek. Azok ugyanis egészben véve nagy akadályai a vízfojásnak, olyankor ha a víz zavaros s mindenféle piszok gyülemlik föl a rács előtt. Ezek távoltartása, illetve a vízvezetés könnyítése tekintetében is tehát fontos szolgálatot tehet a záróháló. Nem szorúl bővebb magyarázatra, miért kell a zsilip elé alkalmazott háló alinának pontosan a fenéken feküdni s miért célszerű eme helyzetében karók alkalmazásával biztosítani és halászat közben azt többször ellenőrizni. Az ilyen záróháló lehetőleg szűkszemű legyen, hogy azokon át egy hal se menekülhessen el s legfeljebb vegyes halállománynál tehetünk annyiban kivételt, hogy ritkábbszemű háló alkalmazása által szándékosan segítjük elő az apró ivadék menekülését azért, hogy ne legyenek kitéve ama veszedelemnek, melyet a nagyobb pontyok várható vergődése folytán keletkező zavaros víz rájuk nézve okozhat.

Ilyen esetben természetesen a zsilipen át menekülő halakat a zsilip alatt, akár megfelelő hálóban, akár pedig gyűjtőszekrényben kell összefogni, amely fogókészülékeket szükségképpen olyan mélyre kell állítani, hogy a halak sohase nélkülözzék a kellő mély vizet, még akkor se, ha valamely okból szünetel a vízfolyás.

Ha a most említett eljárást pisztrángféle halak halászatánál alkalmazzuk, sohases szabad ennek tartama alatt magába a tóba friss vizet vezetni, mivel ezen halak mindig a víz ellen tartanak, nem pedig lefelé. Éppen ezért a halak ezen tulajdonságát javunkra is fordíthatjuk, mert ha azt az árkot, mely a vizet a halágyra vezet, olyan záróhálóval kötjük át, a melyen az apróhalak átmehetnek, a halakat így is lehet osztályozni, mivel a nagyobb halak visszamaradnak. Ezeket aztán a már ismertetett módon a halágyról fogjuk ki, s csak azután ejtjük sorát a záróháló fölé menekülteknek.

Kátás gyalmot csakis a lecsapolhatlan tavak kihalászásánál használunk, avagy pedig, ha telt tavakban próbahalászatot tartunk. Különbösen elégséges a két-közhaló.

A szákok vagy meregyük oly kisebb zacskóalakú hálók, amelyek egy rúdra erősített kör- vagy félköralakú fa- vagy vasabroncsra, s illetve karikára vannak szerelve. Velük merik ki a halakat a hálóból és a kádból, minél fogva olyan sűrűnek kötendők, hogy a halak a háló-

szemekbe ne férhessenek. Am ha a szemek nagyok, még inkább pedig ha finom fonalból valók, a halak könnyen megsérülnek, amennyiben ha a szálak a szilvány vagy pikkelyek alá jutnak, előbbit megsebzik, utóbbiakat pedig leszakítják. Fontos az is, hogy a kihalászásnál elegendő számú ilyen szák álljon rendelkezésre, nehogy időt veszítsünk, ha egyik vagy másik munkaközben megromulva javításra szorul. Eféle hálójavításra mindenkor el kell készülni, amiért fontos, hogy a halászatot végző munkások közül egy vagy több értsen a hálókötéshez s léhést és tüt mindenkor kéznél tartson, hogy legalább a kisebb foldozásokat elvégezhessek. Célszerű különböző szembőségű szákot kézügyben tartani, hogy a halágyra terelt halak közül a nagyobbakat egyidejűleg az aprókat is merithessük. Azonban a túlapró szeműek nem ajánlhatók, mivel drágák s emiatt nem gazdaságosak.

Seprők és gereblyék arra valók, hogy velük a levelezőzilip rostélyához tapadó avagy az előtt felgyülemelő gazt és egyéb uszadékot onnan eltávolítsuk.

Kapára és ásóra, a vízvezető árkok tisztítása végett van a tógazdának szüksége, nevezetesen, hogy velük utat nyisson az egyenetlen terep egyik-másik mélyedésében megrekedő víznek. A halászásnál erre folyton ügyelnünk kell, hogy szükség esetén minél előbb segítsünk; különösen szemmel kell tartanunk pedig a zsilipet, mert könnyen megesik az is, hogy azalatt a levelező árokban képződik oly iszapolás, amely a vízeresztést akadályozza. Ilyen esetben itt is kell tehát segítenünk, ha nem akarunk időt fecsérelni.

A halmérleg a termés mennyiségének megállapítására való. A tógazda sohase mulasztja el halait megmászálni, mielőtt őket a bérkákba vagy telelőkbe szállítja. Csak ha pontosan ismerjük a halak tavaszi és őszi súlya közötti különbséget, lehet a hűstermést s ezzel együtt a tógazdaság bruttójövedelmét megállapítani, a mi pedig az előzőekben tárgyalt okoknál fogva minden egyes tóra nézve tudnunk kell. Egyedül az éves ivadékot hagyhatjuk mérlegeletlenül, akként járván el ezekkel, hogy a halászat folyamán többször is kiválasztunk 100—100 darabot s ezeket megmérve, az így talált átlagos súly alapul vételével közelítőleg állapítjuk meg a termést. A súlyon kívül ismernünk kell a halak darabszámát is, azok tehát megszámlálандók. Ezt a készárúra nézve vagy a tónál, vagy a mázsálásnál végez-tethetjük, az apró ivadéknál ellenben vagy itt, vagy a teleltetőknél. Am, ha számuk nagyobb, hogy sem akár az idő, akár egyéb ok miatt egyenkénti számlálással célzt érhetnénk, akkor megint közelítő eljáráshoz folyamodunk, nevezetesen a halakat vagy megmászáljuk, vagy kosárral megmérjük. Első esetben tudnunk kell, hogy például 100 drbnak mi az átlagos súlya, utóbbiban pedig, hogy a mértékül használt kosárba hány darab hal fér. Egy egyszerű számítás megadja aztán a keresett eredményt. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen műveletet csakis a szívós természetű halakkal lehet veszedelem nélkül végrehajtani. A piacra szánt árúra nézve a halak számának és súlyának ismerete elengedhetlen, egyebek között azért is, hogy a halak átlagos súlya megállapítható legyen. Különböző évjáratú halaknak egyazon tóban való tartásánál célszerű a halakat már a halászatnál osztályozni és így elkülönítetten a kereskedőnek árúba bocsátani, mivel az ilyen árú rendszeren jobban kel, mintha vegyesen van az bérkázva. A számlálást a mérlegeléssel együtt lehet végezni, mit a már említett átlagsúly megállapításán kívül a bérkák-

ban, illetve teletetőkben gyakorlandó ellenőrzés is szükségessé tesz. Hasznát látjuk ennek mindjárt abban, hogy a halat szállító fuvarosok mindegyikének ellenőrzőjegyet kézbesíthetünk, a melyen a lajtban lévő halak száma és súlya van feltüntetve azért, hogy a szállítómányról annak átadásánál beszámolhasson.

Halmérlegként különböző szerkezeteket használnak. Leginkább használatos és mert könnyű szállítani és felállítani czélszerűek a rüdmérlegek. A rúd egyik végén van egy drótból vagy hálóból kötött edény, illetve zsák, a másikon pedig egy serpenyő. Előbbibe teszik a halakat, az utóbbiba pedig a súlyt. Vannak aztán hídmérlegek is, a melyeknél a halakat vízzel telt edénybe teszik. Ezek kétségtelenül jobbak, mint amazok, csak-hogy használatuk és fölállításuk körülményesebb és ennél fogva többnyire csak a teletetőknel avagy rendes eladóhelyeken szokták alkalmazni.

A halaknak a lajtba való rakásánál azok nyílására tölesért vagy szalmagyűrűket szokás tenni, hogy a halakat ne kelljen egyenkint rakosgatni, hanem önteni lehessen őket anélkül, hogy e gyorsabb munka alatt egyik vagy másik felrecsúszva a hordóról a földre essen. A tölesérek egészben véve czélszerűbbek, már csak azért is, mert azokat a lajtoknak vízzel való megtöltésénél is lehet használni. Ezen utóbbi munka jóval szaporább, ha szivattyúval végezzük, amelyet természetesen lehetőleg a tavak közelében állítunk fel valamely élővíz medrében. A kútvíz nem alkalmas halszállításra, mivel benne jóval kevesebb a levegő, mint a folyóvízben. A lajtokat mindenkor a halak berakása előtt töltik meg vízzel, a miért a fogatok a lerakás helyétől a vízmerőhely érintésével térnek vissza a kádakhoz. Ha kézierővel kell a lajtokat vízzel megtölteni, akkor ehhez 2—3 ember alkalmazandó, holott szivattyú használatánál egy is elegendő. Szerkezetileg alkalmas az ilyen célra, a mezőgazdaságban különben is használatos trágyalészivattyú, mely emellett könnyen szállítható és bárhol fölállítható.

Nagyobb halak lerakásánál többnyire deszkacsúsztatókat szoktak használni. Ezek három deszkából összerótt nyílt csatornát képeznek, amelyek belől zsákvászonnal lesznek még kibélelve. A halakat kézzel teszik a lejtősen állított vályúba, mindig fejjel lefelé fordítva, miáltal sérülés nélkül csúsznak a vízbe. Ellenkező irányú fekvés mellett pikkelyeiknél fogva könnyen megakadhatnak, sőt meg is sérülhetnek.

Ugy a haltartókba, mint a teletetőkbe a vízfolyás közelébe eresztjük a halakat, mivel ha a kezelés folytán elbágyadtak, ilyen helyen leghamarabb magukhoz térnek.

Szállításra igen ajánlhatók a 300 l. lajtok. Ennél nagyobbak nehezen kezelhetők s a lerakásnál kezelésük sok embert igényel. Ezzel szemben a 150 l. alóli hordók meg azért czélszerűtlenek, mert aránylag sok helyet foglalnak el a kocsin. Víz nélkül csak akkor szabad halat — pontyot és czompót — szállítani, ha csak közelre viendők és az idő elegendő hűvös. Erre nézve is a kosarak alkalmasak, avagy pedig ha kocsin szállítatnak, azok oldalközét czélszerű szalmával megrakni s erre még vizes gyékényt is tenni. Sohasem szabad a halakat vastagon rakni, nehogy megnyomódjanak; e mellett a lehető legjobb utat használjuk, mert a rázás szintén nagyon árt nekik. Hogy a lajtokba mennyi halat lehet rakni, arról már az előző fejezetben szóltunk.

A kádak körül, a képződő sár elkerülésére czélszerű sást teríteni. Ugyanez jó szolgálatot tehet a tekintetben

is, hogy a kádból kieső, avagy pedig kiugró hal puhára esik és nem üti meg magát túlságosan.

Mindent ekként előkészítve, ha a kádak vízzel telve vannak, a halak zöme pedig a halágyon áll, megkezdik a hálóval való kerítést vagy tanyavetést. Ennél fontos az, hogy a víz fölösleges zavarását elkerülendő az emberek mentől kevesebbet járjanak a halágyon, illetve a vízben. A hálót a kádak közelébe kell a partra kihúzni, mi ha megtörtént, azonnal a szákoláshoz, illetve a halaknak az osztályozó asztalokra és onnan tovább a kádakba való szállításához kell fognunk. A szákolást czélszerű két erős és ügyes halászszal végeztetni, a szállítást pedig a szükség szerint egyéb segédmunkásokkal. Az osztályozást és a halak számlálását ismét más két munkás végzi, valamint külön munkások alkalmazandók a mérleghez és onnan tovább a hordókhöz való szállításra is. Tévedések kikerülésére czélszerű a halak számlálását akként végezni, hogy egyszerre csak 50 darab vagy legfeljebb 100 darabot számlálnak meg, hangosan kiáltván ki az illető darabszámot. Ezt aztán egy irtok jegyzi, aki egyszersmind a lajtba rakott halak súlyát és darabszámát is ellenőrzi, illetve nyilván tartja. Igen sok hal kihalászásánál három irtoknak is akad dolga. Az egyik a súlyt, a másik darabszámot és a harmadik az egyes fuvarrakományok mennyiségét jegyzi. A rakodáshoz a fuvaroson kívül egy halász és egy más munkás alkalmazása szükséges.

Pontyon kívül süllőt, csukát és más eféle ragadozókat tartalmazó tavak halászásánál több halász ezen utóbb említett halak szákolásával bízandó meg. A pontyok ugyanis a hálóban erősen vergőlődnek s a vizet ugyanannyira fölzarják, hogy a kényesebb fajtákra nézve könnyen baj származhat, amiért biztonságuk az innen való minél gyorsabb kiszabadítást egyenesen megköveteli. Tanyavetés után ezeket kell tehát leghamarabb kimerni s a részükre rendelt kádakba avagy tartókba továbbítani.

Magától értetődő, hogy a zavaros vízü halágyon levő halaknak igen nagy szolgálatot teszünk azzal, ha részükre folytonosan eresztünk friss vizet. Csakis ilyen módon biztosíthatjuk a halak életbenmaradását.

Halászás közben természetesen a tó folyton ürül s a midőn már nem lehet a gyalommal halászni, a vizet igyekszünk minél előbb egészen leeresztetni s a még visszamaradt halakat kézzel avagy szákkal összegyűjteni. Kézzel is jól megfogható a hal olyanformán, hogy az egyikkel a száj fölött a fejét, a másikkal pedig a farkuszó alatt a farkát ragadjuk meg. Föltétlenül elvetendő a halászok által követett az a gyakorlat, hogy a halat szilványfedőiknél fogva ragadják meg, mivel a hal megsérül s veszít életképességéből.

Ha ángolnák, czompók és harsák is vannak a halászás alatt álló tóban, akkor még a víz teljes lebecsátása után is szemmel kell a tőfeneket tartani. Ezek ugyanis beleássák magukat az iszapba s csak a talaj erősebb megszikkadása után kerülnek felszínre s így csak apránként szedhetők össze. Am ha estefelé végezzük a halászással, ne mulasztjuk el a zsiliprostélyt újból leeresztetni, mert ritka az a tó, a melyik egyszerre egészen kiürül s így megeshet, hogy a esőrgedező vízzel együtt a most említett halak megszöknek. Miattuk aggódni nincs okunk, mert ily módon napokon át el lehetnek.

Leeresztés alatt levő tavakat, különösen a mikor a tó már rohamosan ürül, előrelátó tógazda éjjel őrizteti, nemcsak azért, hogy tolvajok garázdálkodása ellen véde-

kezzen, de azért is, hogy a halászok munkába állásakor a víz se sok, de kevés se legyen.

Mint említve volt a halak osztályozását úgy az értékesítés, mint a teletetés kívánja, amennyiben mindenkor azonos fejlettségű halat célszerű együtt teletetni. Rendesen azonban csak akkor osztályozunk, ha különböző évjáratbeli halakat halásztatunk, mert ugyanazon évből valók fejlettsége közönségesen kielégítően egyforma. Am az előbbi esetben ne mulasztjuk az osztályozást, részint hogy állományunkról pontos számadataink legyenek, részint pedig, mert ilyenkor könnyebben végezhető az, mint tavasszal. Ajánlatos ezen osztályozásnál a fejlettségén kívül a test alakjára is tekintettel lenni s csak a kifogástalan formájú halat további tenyésztésre fölhasználni.

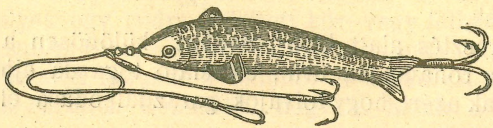
Sokan az osztályozó asztalra, még pedig annak minden oldalára az osztályozandó halak szabványos hosszát jelölő pálczákat szögeznek avégből, hogy a kétes hosszúságú halat, legyen mivel összemérni s hová tartozandóságukat ilyen módon eldönteni. Egyébként némi gyakorlat után a munkások oly jártasságra tesznek szert a halak méretének felbecslésében, mely a közvetlen mérést hamar fölöslegessé teszi. Hogy ezt a munkát a halakra nézve minél kevesebb veszedelemmel lehessen végrehajtani, célszerű a kádakat mindjárt az osztályozóasztal mellé tenni, nemkülönben az ideiglenes haltartókat állandóan folyóvízzel táplálni.

Ugyanezt a célt előmozdítjuk azzal is, ha kézbevételnél a halat mentől kevésbé markoljuk meg, sőt ha a kényesebb fajtáknál, mint a süllőnél és pisztrágnál a kézbevételt egészen mellőzzük. Ezeknél tehát még az osztályozást is lehetőleg vízben kell végezni, amit apró szákok használatával nem nehéz teljesíteni.

A fejlettség szerinti osztályozás főleg a pisztráng-féléknél fontos, amennyiben ezek a télig, sőt ha a víz nem túlságosan hűl le, még a télen át is táplálkoznak s ha nagyságuk különböző, a nagyobbak a kisebbeket rendszerint elnyomják, minélfogva ezek még inkább elmaradnak. Egyenletesen fejlődött anyagnál ellenben erősebb adagolás által ezt a különbséget bizonyos fokig csökkenteni, sőt elenyésztetni sikerül.

A teletetők népesítési arányáról már volt szó. Említve volt az is, hogy a halak a teletetésben lelnek menedéket a tél viszontagságaival szemben. Eme rendeltetésükhöz képest különösen szükséges, hogy legalább 160—180 cm. mély vizük legyen, azért, hogy a leg-erősebb fagy esetén is bőven legyen helye a halaknak a jég alatt. Egészben véve annál biztosabban vannak, minél mélyebb a víz. A kellő mélységen kívül fontos az is, hogy a fenék ne legyen iszapos, de túlságos kemény se, különösen pedig ne kavicsos akkor, ha pontyot óhajtunk abban átteleltetni. Mindezekon kívül nem nélkülözhetik a teletetők az élővizet, amelynek olyan sugárban kell a tóba folyni, hogy elég, de ne túlságos sok legyen, mivel ez utóbbi esetben a halakat téli-álmlukban zavarja. A vízmennyiséget a be- és elvezető-zsilip megfelelő állításával szabályozzuk.

Végül felemlítendő, hogy ebben a hónapban ivnak az összes salmonidák a szívérványos pisztráng kivételével.

A szárnyas orvhalászok és azok irtás-módjairól.

(20. Folytatás.)

A mi fészkelési viszonyait illeti e szép kis halpusztítónak, az ép oly sajátosságos, mint a minő maga az egész lénye is. Tudjuk, hogy a harkály rokonához tartozó madár s azt hihetnők ennek folytán, hogy családi otthonául csakis faodvak szolgálhatnak. Ámde nagy csalódás volna ezt hinni, mert nemcsak hogy faoduban nem, de fán sem, sőt a föld színe fölött sem fészkel; tehát sem fönt, sem lent, hanem igenis a föld alatt, még pedig mélyen beásva magát a föld alá. Ugyanis kiválaszt magának a folyók, patakok valamely félreesőbb, nyugalmasabb pontján egy helyet a magas partoldalba és azután közel egy méter hosszú csatornát váj abba, a végét katlanszerűen kibővítve, mely ezzel az arányos tágulással és a szűk kürtővel együtt, keresztmetszetében egészen a lopótök formáját adja.

A mi a tojó-ágyat illeti, ez a tulajdonképeni fészkek jellegével alig bír, mert sem fészekszerűen összeillesztett tulajdonképeni fészkekanyagból s tolu-bélelményből, hanem csakis nagymennyiségű földhalmozott *halszálkák*ból s egyéb emészthetetlen részekből áll; erre rakja le aztán tojásait a madár. Sajátosságos vaczokalkatrészeit azonban nem összehordás folytán hozza össze, hanem valószínűleg tudatosan kiökrendezi azt; erre mutat azon körülmény, hogy a vaczok anyagát képező halszálkák s egyéb anyag nem száraz állományú, hanem erősen hal-sírszerű impregnációval bír és a szaga is nagyon intenzív.

A meglehetősen szűk fészkekatlanhoz vezető kürtő kis-é fölfelé halad, nehogy a víz beléhatoljon.

Hogy a jegér annyira ragaszkodik tartózkodási helyéhez, az kimagyarázható részben abból a nagy fáradságból is, melylyel tunneljét készíti: fúrja, faragja, ássa, kaparja és a szó szoros értelmében csákányozza is, mint a hogy harkályrokonai a fát szokták, mikor a nyüvek után ácsolódnak.

A ki megvizsgálta frissen vájt oduját a jegérnek, az némi fogalmat szerezhethet magának arról a fáradságról, a melylyel az készítve lett. Száz meg száz apró likacsot látni ott, megannyi furkálás nyomát és ebből következtetni lehet, mint alakult ki s minő fáradság révén maga a tunnel. Ehhez jön, hogy a kivájt földet is a madárnak kell eltávolítani; hát még mennyi apró kavicsot és néha gyökérzetet is ezenkívül. Valóban nem lehet csodálni tehát, hogy a szegény földfúró madárpár néha hetekig is elvesződik egy ily kürtő katlanának kialakításán; tehát nagyon is indokolt, hogy a nagy fáradság útján szerzett otthonukhoz oly szívósan ragaszkodnak s általában fészkelő helyük környékéhez, a jegérek.

A több évi jegérodú, a kürtővel együtt megbarnul s felszívja az erős halszagot.

A mily gyönyörű állat az öreg jegér, épp oly idétlen szörnyszülöttek a kis jegérek. Ugy néznek ki, mintha pelyhollaikkal szakácsnő spékelt volna tele csupasztestüket. Ki nézné ki ezekből a furcsa állatkákból a vizek ragyogó szépségű csodamadarát!

Irtásmódjai. Régebben a többi, ma már nagyobbbrészt irmag számba menő halfaló madarakkal együtt, a jegér is sokkalta nagyobb számban fordult elő halasvízeinknél, mint ma már és persze nem jutott eszébe senkinek sem, hogy e ragyogó mezű szárnyas még kárt is tehetne s ezért pusztítani kellene talán. Ma már azonban

másként van: meggyérült a halféle s bár igaz, hogy a jegér száma is megcsappant, de azért a halászat érdekei sokkal nagyobb fontosságot képviselnek, mintsem hogy a faunánk díszét képező jegérnek kellő helyen való irtásától eltekinthetnénk. Azért tehát oly helyen, a hol a körülmények folytán rá van utalva a halóvás érdeke a halellenségek ellen való védekezésre: a jegérnek sem kell kegyelmezni, sőt ellenkezőleg, mert mint fentebb már kimutattam, nem közönséges károsítást okozhat a nemesfajta halakban.

Pusztíthatjuk apró fogóvasak, csapóháló, lépvessző és fegyver segítségével. Lövése azonban nem könnyű, mert nagyon szemfüles és rendkívül óvatos, éber madár. Legtöbbnyire előbb vesz észre bennünket, mint mi őt, úgy, hogy többnyire csak akkor pillantjuk meg, a mikor már élesen visitva, jellemzetes repülésével iparkodik előlünk menekülni. Általában ma már, mióta üldözni kezdik, igen vad és szerfelett emberkerülő lett, azért is oly nehéz beközelíteni, kivált ha üldözést tapasztal, mely esetben már messziről előbbre repül meglehetősen távolságra, folytonos követés esetében pedig, éles sipítással a víz fölé kanyarodva nagy ívet ír le s követőjének a háta mögé kanyarodik, nem egyszer pedig merész kikanyarodással a partot borító sűrűség közé menekül.

Könnnyű szerrel lehet a jegért lépvesszővel fogni, avagy pedig apró tányérvassal. Utóbbinál mesterséges előkészülettel élünk, t. i. czölöpöket verünk le a víztest hosszában, többet is, avagy csak azokon a helyeken, a hol a jegér előleges kikapasztás szerint szívesebben tartózkodni szokott s ezekre a czölöpökre helyezzük el (vékony lánczra kötve) a fogóvasat.

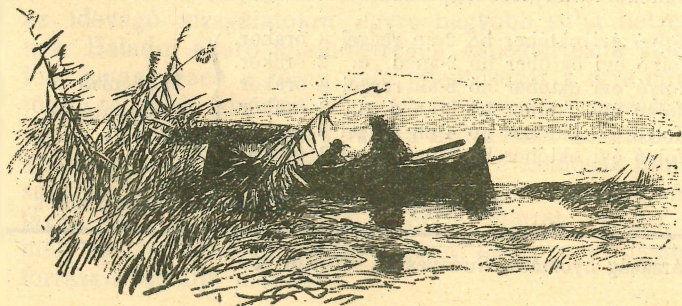
Ha lépvesszővel akarunk jegért fogni, ez esetben nem lehet csupán a véletlen esélyre bízni a sikert, minthogy a kirakott lépvesszők napokig kint nem állhatnak, csakis a nappali órákban; a lépvesszők süű kirakosgatása és ismétlen való beszedegetése pedig unalmas is, fárasztó is és időrabló is; erre való tekintettel tehát csak hébe-hóba vegyük alkalmazásba és pedig mindig a kora reggeli órákban, mert ekkor a jegér legélérkebb és legszállékonyabb, miért is rövid időközökben könnyen változtatja leszállási helyét, ha okszerű eljárással arra kényszerítve lesz, mert ugyanis a jegért terelgetés, illetve hajtás által egyik leszállási pontjától a másikhoz kell üznünk, míg valamelyik ponton a lépvesszőn megfogódik.

Természetesen, ha lépvesszővel akarunk fogni, akkor korábbi tapasztalatok és megfigyelések kapcsán ismerünk kell a jegérek leszálló és leszálló helyeit, mert ezeket kell egy-egy ügyesen elhelyezett lépvesszővel ellátni. Ezekre a leszálló helyekre vonatkozólag tudnivaló, hogy a jegér kiálló magas köveken, oszlopokon, de legfőleg a víz fölé benyúló száraz ágon választja lesőhelyét.

A jegér húsa nem ennyivaló és roppant halszaga miatt nem is eszi meg senki; lenyuzott színpompás bőre azonban nagy becsben áll a divatárúsoknál.

(Folytatjuk.)

Lakatos Károly.

LEVÉLSZEKRÉNY.

(Olvasóinknak mindenkor díjtalanul áll rendelkezésre.)

Kérdések.

31. sz. kérdés. Egy nagyobb szökőkút-medenczében pontyokat tartok, a melyek azonban csak lassan nőnek. Kérek tájékoztatást arra nézve, mivel etessem őket, hogy gyorsabban fejlődjenek.

32. sz. kérdés. Haltartókat óhajtók építtetni betonból. Vajjon nem-e lenne előnyös azokat fával is bélelni?

33. sz. kérdés. Egy nagyobb tavon bérbe birom a halászatot. Ugyanezen a tulajdonos legújában a vadászatot is bérbe adta. A vadászati bérlő ladikot állíttatott a tóra s ennek használatával az én üzemetem nem kis mértékben akadályozza. Kell-e nekem ezt tünnöm, avagy megtilthatom a tavamon való ladikázást?

Feleletek.

Hogyan kell a halastavat kihalászni? (Felelet a 28. sz. kérdésre.) Olvassa el a jelen szám „Útmutató“ cz. cikkét, az minden irányban tájékoztatja sokkal inkább, mint a hogyan itt kérdését kimeríthetnénk. Szerk.

Mivel lehet a bárkán tartott pisztrángot etetni? (Felelet a 29. sz. kérdésre.) Legczélszerűbb a pisztrángot a bárkában is ugyanazzal a táplálékkal etetni, feltéve, hogy ott három napon túl maradnak, a melyet eddig kaptak. Az adagot azonban csökkentésük. Am ha patakbeli pisztrángokról van szó, a melyek nincsenek mesterséges táplálékhoz szoktatva, akkor csakis élőtakarmányt lehet adagolnunk, nevezetesen csigákat, vizirovarokat és apró értékűtelen halféléket. Ezekből is aránylag keveset fogyasztanak, mivel szűkebb helyen tartott pisztráng étvágya jelentékenyen megcsappan. Eppen azért az ilyen módon való raktározást mindig olyan átmenetnek tekintsük, a melyiktől igyekezzünk mentől hamarabb megszabadítani halainkat. Nemo.

Ragályos-e a pontyok bőrén észlelt és nagyobbodó foltok alakjában jelentkező betegség? (Felelet a 30. sz. kérdésre.) Halai himlősek. Egyik-másik állam halállománya sokat szenvedett ezen már 1563 óta ismeretes betegségben, ami eléggé mutatja a betegség ragadós és veszedelmes természetét. Külső lefolyásában a bőrön mutatkozó apró részben genyes kelevényekben jelentkeznek. Alapjában egy parányi állatka, az úgynevezett myxosporidium okozza, a mennyiben ez a hal veséjében fészkel meg magát. Mivel ennekfolytán a vese elpusztul, ennek a szerepét a bőr veszi át, az az akarja azon anyagokat kiválasztani, a mit rendes körülmények közt a vese végez. Azonban ezen munkája alatt túlerőlteti magát és bizonyos szövet-elváltozások keletkeznek, névszerint porcinos állományú szömölcsök képződnek a bőrön, a melyek hamarosan aztán el is halnak. Az említett élősködő a hal száján át jut a testbe és behatol úgy az izmokba mint a vesébe és a májba. Eddig még nincs ellenszere. Tapasztalás-szerűleg a régi folyton víz alatt álló tavakban pusztít leginkább s viszont legtöbbször használ a tavak gondos tisztántartása és elővigyázat az ivadékrendelésnél abban az értelemben, hogy csakis megbízható helyről vásároljunk ilyent. Nemo.

— o VEGYESEK o —

Bécs város és a magyar halak kivitele. Az osztrák halászati egyesület nemrégiben kérvényt nyújtott be a város tanácsához arra nézve, hogy foglaljon állást ama fogyasztási adó ellen, melylyel Bécsben a halakat terhelik. Nevezetesen mentsék fel az alól az osztrák eredetű halakat, a külföldieket — köztük kifejezetten a magyart is — pedig az eddiginél nagyobb ilyen adóval terheljék. A város tanácsa e fölött napirendre tért, azzal az indoklással, hogy a főnforgó kereskedelmi viszonyok között

tisztán a hazai halak fölhasználásával azok olcsóbbá válását remélni nem lehet, minélfogva ez a kérdés csak később, a viszonyok megfelelő változása mellett lesz megoldható. Másrészt pedig az idegen halak — köztük a magyarországiaknak — erősebb megadóztatása homlok-egyenest ellenkezik Bécs város közélémezésével.

Hal a Fertőben. Soproni levelezőnk írja: A Fertő-tó azóta, hogy lecsapolása az úgynevezett akut kérdések közé került, kezdi megemberelni magát. Míg az utóbbi években vize jórészt elapadt, halállománya pedig egy szigorú tél következményeként, mely fenéig fagyasztotta a tó vizét, elpusztult s ezért a Fertő már alig érdemelte meg a tó nevet, egy-két év óta vízében annyira megnövekedett, hogy még az idei nagy szárazságot is elég szépen elviselte. Vasárnaponként egész karavánok jártak le vízéhez, hogy benne megfürödjének. A halász-kunyhóra ismét szebb napok virradtak; elhagyott vidéke újból élénk lett. A mosonmegyei partokon egész vitorlás raj keletkezett a hajókázás nemes sportját űző módos parti birtokosok jóvoltából és — a mi nem legutolsó a tó újraéledésének kedvező jelei közt — a tó halállománya megszorodott, meggyarapodott s ma már nevezetes szerepet játszik Sopron piacán. Pénteken a hetivásár alkalmával tekintélyes mennyiségű ficzánkölő kárász, sőt ponty és csuka kerül a Hal-téren áruba és a közönség úgy veszi, mintha ingyen adnák, pedig kilója 60—80 fillérbe kerül. Némely csuka félméter hosszú, ami világos jele annak, hogy a Fertő rendkívül kedvez a haltenyésztésnek, mert alig 3—4 esztendeje, hogy a tóban a halak ismét megjelentek. Akkor a természetbuvároknak nagy fejtörést okozott az a kérdés, hogy honnan kerülhetett ismét hal a Fertőbe? Voltak, akik a Hanyságból eredőnek találták a tömérdek sok apró halat, mások viszont azt állították, hogy a Fertőbe szakadó patakok szállítják a halat a tóba. Legeredetibb volt az a nézet, mely szerint a számtalan vízimadár, mely a Fertő zombékjait és sekély vizeit látogatja, vitte a lábára száradt halikrát a Fertőbe. Melyik találta el az igazságot, nem tudjuk. Az eredmény azonban megvan s ez az, hogy már megint van hal a Fertőben s a soproni polgár már megint kedvére duskálódhatik a halászlében vagy halpeccsenyében. Ez pedig nagy szerenese ezekben az inséges esztendőben. („Hazánk“-ból.)

Az osztrák tógazdaságokban is sok a panasz az idej szárazság és a nagy meleg miatt. Mint Bécsből értesülünk, a legtöbb tóban alig maradt egy negyede a rendszer vízállásnak, a miért a tavak területileg nagyon összehúzódtak. A hőség és a vízhiány jelentékenyen megapasztották a vizek élelytartalmát és megrontották azok biológiai viszonyait. Mindaz főleg a pontyokra volt káros. Sok helyen van emiatt közöttük pusztulás, valamennyi-

nél a kopoltyukon mutatkozó megbetegedés folytán. Legszánandóbb állapotban természetesen a gyülevészvízű tavak vannak, a melyeket többnyire ki is halásztak, a halak megmentése végett. Az ottani gazdák ezt annál inkább fájlalják, mert az év első fele, a kedvező időjárás folytán ugyancsak sokat ígért. A többi tavakban jól fejlődtek a halak, de számukat illetőleg mutatkozik nagy apadás.

Uj halcsarnok Fiumében. Mint Fiuméből írják a városi közélémezési bizottság fölkérte a tanácsot, hogy a fennforgó szükségre tekintettel kezdeményezze egy nagyobb halcsarnok építését. Mértékadó helyen úgy mondják, hogy a város közönsége ez elől nem tér ki, de helyszűke miatt, valószínűleg két kisebb csarnokot fognak építeni egy nagy helyett.

Uj rend Krajnában. Mivel Ausztriában a halászatot illetőleg a tartományok rendelkeznek, Karinthiában az ottani helytartó salmonidákra vonatkozó kiméleti időt módosította, nevezetesen elrendelte, hogy a pisztrángféléket október 16-tól január 15-ig, a szivárványos-pisztrángot és a pérhalat pedig márcz. 1-től április 30-ig tilos fogni.

Biztató eredmények. Az Adriában úglátszik ez idén sok a szardella s az ottani halászok nagy reménységgel néznek az idei campagne elé. A többek között Rovignóban egy halászesapat szeptember 5-én éjjel vagy 80,000 darabot, míg a gradoi halászok több mint 400,000 drbot fogtak ebből a kedvelt halból.

Rák és pisztráng. A krajnai Veldenből írja egy ottani haltenyésztő a következőket: A múlt évben ismételve észleltem telepemen, hogy a szivárványos pisztrángok mint ragadták meg farkuknál fogva a rákot, és mint tépik azt szét darabokra. Ez idén ennek ellenkezőjét láttam egyik tavamban, a hol pisztráng és saiblingivadéket tartottam nyújtás végett. Halacskaim átlagos hossza már a 15 cm. megütötte, a mikor egy napon azt tapasztaltam, hogy a szivárványos pisztrángok közül 3 darab hiányzik. Mivel 8 évi kezelésem alatt ilyen veszteséget soha sem tapasztaltam, sehogy sem birtam annak okát magamnak megmagyarázni, míg végre a véletlen rá vezetett. A kérdéses tóba 80 darab rákot is eresztettem teleltetés végett. Egy este éppen akkor értem a tóhoz, a mikor a rejtekükből előkerülő rákok közül két erőteljes darab egy jól fejlődött szivárványos pisztrángot ollóik között tartva nagy buzgósággal igyekeztek a tóban levő kőhalmaz felé vonszolni, nyilván ama rejtekbe, a hol napközben tartózkodtak. A pisztráng puha részein, nevezetesen a hasa táján már ki is volt kezdve s körülbelül egynegyed óra alatt egészen fölfalták őt a rablók.

A. F. Ztg.

Érd-dunaegyházi halászati társulat.

Hirdetmény.

Az érd-dunaegyházi halászati társulat a kötelékébe tartozó Dunán a **halászati jogot** az alább körülírt üzemszakaszokra osztva 1905. évi április hó 1-től 1911. évi márczius hó 31-éig terjedő hat évre haszonbérbe adja.

Az üzemszakaszok a következők:

1. Érd illetőleg Tököl község felső határától Batta község alsó határáig (circa 1400 kat. hold).
2. Ercsi község felső határától annak alsó határáig (circa 1590 kat. hold).
3. Ivánca község felső határától Dunaadony község alsó határáig (circa 1290 kat. hold).
4. Rácalmás község felső határától annak alsó határáig (circa 1345 kat. hold).
5. Dunapentele község felső határától annak alsó határáig (circa 1540 kat. hold).
6. Kisapostag község felső határától Baracs illetőleg Dunaegyháza község alsó határáig (circa 1335 kat. hold).

A bérbeadás nyilvános árverésen történik. Csak azok árverezhetnek, a kik előzőleg a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzzül leteszik. A bérösszeg egy félelvi részlete bérlő által szerződési óvadéku teendő le, avagy részéről két elfogadható kezes állítandó.

Az árverések lesznek:

Az 1. üzemszakaszra nézve Érd	folyó évi október hó 2-án reggel 8 órakor.	} Mindenkor a községhezánál.
A 2. > > Ercsiben	folyó évi október hó 2-án d. u. 2 órakor.	
A 3. > > Dunaadonyban	folyó évi október hó 3-án reggel 8 órakor.	
A 4. > > Rácalmáson	folyó évi október hó 3-án d. u. 2 órakor.	
Az 5. > > Dunapentelén	folyó évi október hó 4-én reggel 8 órakor.	
A 6. > > Apostogon	folyó évi október hó 5-én reggel 8 órakor.	

Dunaadony, 1904. évi augusztus hó.

Ifj. gróf Zichy Nándor, társulati elnök.